

TEXT **ALFONS PETIT**

Malgrat que el temps i la tramuntana ho capgira tot, hi ha algunes coses que sempre perduren: la bellesa de les paraules i la de paisatges com el de la Costa Brava». Amb aquestes paraules acaba Marta Gallart i Alsina la seva introducció a la reedició que Edicions Sidillà, de la Bisbal, ha fet de *La Costa Brava. Àlbum guia 1925*, una publicació de l'Ateneu Empordanès de Barcelona que tenia com a objectiu donar a conèixer els atractius turístics del litoral gironí a base d'escrits, fotografies i pintures d'autors locals, alguns tan prestigiosos com Carles Rahola, Josep M. de Sagarra, August Pi Suñer, Josep Puig Pujadas o Eliseu Meifrèn. En la presentació de la reedició, els responsables d'Edicions Sidillà apunten que aquest volum va ser «una de les primeres guies que es van publicar sobre el litoral de la regió de Girona» i que ara «n'hem recuperat l'edició original i hi hem afegit textos d'autors contemporanis que, com els seus predecessors, estan relacionats amb cadascuna de les ciutats i de les viles de la Costa Brava. Ben entès, però. Hi hem afegit també el rerepaís». Els textos de la versió original de l'*Àlbum guia* estaven traduïts al castellà, el francès i a l'anglès per mirar d'aconseguir aquell objectiu de donar a conèixer com més millor els atractius del litoral gironí; en la reedició, els escrits originals es publiquen només en català i els que es tradueixen a aquelles tres llengües són els contemporanis. «No hem volgut perdre l'esperit d'aquells empordanesos que van voler ensenyar la seva terra al món», sosté Sidillà.

Va ser l'any 1916 quan va néixer l'Ateneu Empordanès de Barcelona, amb l'objectiu d'agrupar les persones originàries de l'Empordà establertes a la ciutat «perquè es poguessin ajudar entre ells, com feien molts d'altres col·lectius d'immigrants arribats a la capital catalana, però també per contribuir al desenvolupament del seu Empordà nadiu defensant els interessos de les seves terres d'origen, sempre enyorades, i alhora per aportar el seu granet de sorra a la construcció d'una Catalunya ideal que volien més lliure i

Els primers promotors del turisme

«La Costa Brava. Àlbum guia 1925» va ser una de les primeres publicacions sobre els atractius turístics del litoral gironí, amb escrits, fotografies i pintures d'autors locals; ara és reeditada en format facsímil i afegint-hi textos contemporanis

més culta», escriu Marta Gallart en l'estudi sobre l'entitat i l'*Àlbum guia* que obre la reedició. Segons ella, la idea de la publicació, els responsables de la qual van ser els joves de la secció de Foment i Cultura de l'Ateneu, «es va gestant i es realitza, paradoxalment, just en un dels períodes més foscos de la vida de l'Ateneu Empordanès i de tot l'associacionisme català: durant la Dictadura militar de Primo de Rivera (1923-30)».

L'Ateneu, per ajudar a superar la crisi econòmica

provocada per la Primera Guerra Mundial, «neix amb la voluntat expressa d'actuar com a oficina comercial de les empreses empordaneses i també amb la voluntat de pressionar perquè el govern inverteixi en la millora de les comunicacions entre l'Empordà i la capital catalana». Entre les activitats per les quals aposta l'Ateneu hi ha el turisme, llavors incipient, i per fer-ho organitza excursions a la Costa Brava i ofereix llistats de cases i hostals d'estiueig, ofertes pensades so-

BALNEARIO TERMAS ORION
SANTA COLOMA DE FARNÉS (Gerona) - Estación Sils

PRODIGIOSAS AGUAS
LAS MÁS FLUORURADAS Y RADIOACTIVAS DEL MUNDO

R

bretot per als barcelonins. Segons Marta Gallart, el primer president de l'Ateneu, Eusebi Fina, compartia l'ideari de Ferran Agulló, qui en un article a *La Veu de Catalunya* el 1908 va batejar la Costa Brava i va proclamar que «cal que des de Blanes al Port de la Selva es convencin de la necessitat de muntar hotels on, a més de l'estatge, s'hi trobin guies i facilitats per a llogar embarcacions, organitzadors de pesqueres i excursions, establiments de banys, etcètera; cal que els ajuntaments cuidin els camins i les viles, higienitzant-les: per cada pesseta que els pobles gastessin, els forasters i excursionistes n'hi deixarien deu o cent».

En aquesta dinàmica es planteja la idea de crear una publicació per promoure els atractius de la Costa Brava, amb textos, fotografies i pintures d'autors locals. El procés d'elaboració és feixuc, amb un treball previ de recerca de subscriptors (pagarien 25 pessetes) i d'anunciant per finançar l'edició: «Volen fer un tiratge important i distribuir gratuïtament bona part de les guies editades», escriu Gallart, perquè «la finalitat de l'Ateneu Empordanès no és lucrar-se sinó promoure el seu paisatge, la seva cultura i la seva dent».

HOTELS, CONSOLATS, BALNEARIS...

Els primers exemplars van ser publicats el 15 de juny del 1925, i en les setmanes posteriors van anar arribant a tots els punts de distribució. Segons el mateix Ateneu, a finals de 1925 s'havien repartit de manera gratuïta 1.820 *Àlbums guia*: 400 a hotels, balnearis, llocs d'estiu, sindicats, entitats culturals d'esbarjo d'Espanya; 300 a consolats estrangers de Barcelona, oficines de turisme i Centres Catalans d'Amèrica i d'altres llocs i 1.120 a hotels, centres excursionistes, agències de viatges, balnearis, premsa, etc...

A la «Presentació i elogi» que obria el volum original, la direcció de la publicació començava dient que «amb més amor que suficiència, potser, venim avui, amb l'edició present, a assenyalar orgullosament al turisme mundial quelcom del nostre modest però encisador patrimoni, i invitem ben cordialment a l'ensens les col·lectivitats afanyoses de conèixer món a visitar-nos». Tot seguit, apuntaven amb orgull que «hora era ja que algú digués de la manera més bella possible com són de corprenedors els nostres paisatges amarats de llum i resplendents de sublimitat, i els més indicats per dir-ho érem nosaltres. Fills de l'Empordà, fills del mar blau i de la muntanya esventada per

FOTOS:

► **Sobre aquestes línies, la portada de la reedició de *La Costa Brava. Àlbum guia 1925*, a càrrec d'Edicions Sidillà, de la Bisbal.**

1. Anunci del balneari Termas Orion, de Santa Coloma de Farners, inclòs al volum.
2. Vista general del Port de la Selva.

BENAJAM

3. Publicitat de l'Hotel Marina de Sant Feliu de Guixòls.

4. Cadaqués, un quadre d'Eliseu Meifrèn reproduït a la publicació.

5. Escena d'estiu a la platja de Sant Pol que apareixia a l'Àlbum guia.

6. Banys a Lloret de Mar propietat d'Àngel Sánchez.

7. El monestir de Sant Pere de Roda, a la dècada de 1920.

J. PORTABELLA

la tramuntana, constituïa per a nosaltres una prova d'agraïment i delicadesa fer resplendir les nostres amors en un gran llibre». El «patriotisme» apareix també citat entre els motius per fer el volum, en el qual hi ha una referència a la «competència» de la Costa Brava amb el litoral de França: «Considerem la nostra costa massa oblidada, tot i ser com és una font de riquesa per a l'avenir. Mantes vegades s'havia glossat a les nostres oïdes com les costes de la veïna França són les que ofereixen més atractius i varietats al turisme mundial».

Després d'insistir en els atractius del litoral gironí -«un dels paratges més encisadors i sublimes del continent»-, els responsables de l'*Àlbum guia* acabaven admetent que a França sí que hi havia coses millors: «Únicament concediríem a aquelles costes, suara esmentades, més comoditat per recòrrer-les, aquesta comoditat i aquest confort que exigeix el món turístic cosmopolita i que significa estar dotat d'una ben completa xarxa ferroviària, grans carreteres per a l'automobilisme, estratègics miradors, magnífics hotels i sumptuosos casinos». En aquest sentit, afegien que al litoral gironí «és indubtable que arriba ja el gran

moment d'una total transformació i que un fresc oratge va despertant -no pas tan de pressa com voldríem, però, les fibres dels esperits selectes que, veient-hi clar, vénen a la nostra Costa a construir el seu niu de repòs». I apuntaven, en un rampell visionari, que «no és estrany que es parli també de magnes projectes i de grans empreses que sembla que, amb un encertat pla general, ben aviat aconseguiran la transformació d'aquest bellíssim tros del nostre Mediterrani, fent així més amable la general convivència dels múltiples xalats i jardins isolats, unint-los sàviament tots en un immens boulevard».

Després d'aquesta introducció, començava l'*Àlbum guia*, que proposava un recorregut pels diferents municipis de la Costa Brava, del sud al nord, basat en textos, fotografies, i quadres de destacats autors. També s'inclouien anuncis de negocis locals i es tançava la publicació amb un mapa desplegable de la Costa Brava. «És aquesta riallera vila ajocada a redós de la muntanya de Sant Joan, la fita que assenyalava el començament de la imponderable Costa Brava», escrivia V. Coma Soley en el text corresponent a Blanes, que obria el volum. En pàgines posteriors, per exemple, Pere M. Soliguer Pujol descrivia Lloret de Mar com una «vila neta, blanca i riallera, fresca a l'estiu i abrigada a l'hivern de la tramuntana»; August Pi Suñer deia de Roses que «és quelcom insuperable que admirarem més i més com més ho coneixereu»; Carles Rahola es referia a Cadaqués com «una de les joies més preuades de la Costa Brava»; Josep Maria de Sagarra visualitzava el Port de la Selva com «un meravellós amfiteatre on els elements naturals estan distribuïts amb una sereníssima austeritat»; i Josep Puig Pujadas explicava de Figueres que «viu de la vida que li aporten els seixanta i escaig de pobles i viles de la comarca i amb ells comparteix els seus dols i les seves alegries».

En la reedició de l'*Àlbum guia*, els textos originals van seguir d'altres d'autors contemporanis també per a cadascun dels municipis que hi apareixen. Aquests escrits, que són els que s'han traduït al castellà, l'anglès i el francès, porten la firma de Sebastià Roig, Maria Mercè Roca, Núria Espotellà, Pere Vehí, Àngel Burgas, Maria Crehuet, Josep Tero, Miquel Martín Serra, Adrià Pujol Cruells, Rosa Font i Massot, Vicenç Pagès Jordà, Xavier Cortadellas i Gratacòs, Toni Sala o Joan Domènech Moner, entre molts altres. També hi ha fotografies actuals obra de Judit Pujadó. ►

2

3

4

6

7

